2010

LÄRPROJEKT

KOMPETENS-FÖRSÖRJNING

– Prognos och framsyn

Reglab

Reglab är ett forum för lärande kring regional utveckling. Här möts regioner, myndigheter, forskare och andra för att fördjupa kunskapen kring de regionala utvecklingsfrågorna och lära av varandra. Reglab har 24 medlemmar: 21 regioner/län, Vinnova, Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, och Tillväxtverket. Som medlem i Reglab har man tillgång till alla medlemmars specialistkunskap, är en del av ett kompetensnätverk som ger omvärldsbevakning och benchmarking – och deltar i framtidsdiskussionen kring utvecklingen av Sveriges regioner.

Gemensamt för aktiviteter i Reglab är att de utgår från medlemmarnas behov och nytta.

LÄRPROJEKT är kärnan i Reglabs verksamhet. I lärprojekten sker ett fördjupat lärande och erfarenhetsutbyte kring aktuella frågor som rör regional utveckling. Lärprojekt utgår från deltagarnas behov, de bygger på ett starkt engagemang från deltagarna och på allas bidrag till den gemensamma kunskapsutvecklingen.

I lärprojekten studeras best practice, forskare och experter bidrar med inspel och ny kunskap till gruppens lärprocess. Resultaten dokumenteras och sprids till alla Reglabs medlemmar.

Innehåll

4 Bakgrund
Syfte
Mål och förväntat resultat
Arbetsform
Genomförande

5 Programprocessen

6 Delprojekt

7 Resultat

8 Uppföljning

10 BILAGA 1: Deltagare

11 BILAGA 2: Inventering av analyser och prognoser av arbetsmarknadens kompetensbehov

12 BILAGA 3: Delprojekt Kompetensforum

Bakgrund

Redan när Reglab bildades 2009 diskuterades kompetensförsörjning som ett gemensamt intresse och problem för alla regioner. Stora pensionsavgångar och små ungdomskullar, flyttström från landsbygd till städer – det är många faktorer som påverkar möjligheten till kompetensförsörjning i hela landet. De som arbetar med frågan i regionerna har behov av erfarenhetsutbyte och dialog.

Reglabs ledning fick i uppdrag av medlemmarna att bjuda in till ett första möte om kompetensförsörjning, vilket ägde rum i januari 2010. Då hade även regeringen uppmärksammat behovet och gett landets regioner i uppdrag att etablera ”kompetensplattformar”. Det blev ett kvitto på att Reglab identifierat ett viktigt område för utveckling.

Citat från regeringens uppdrag:

> ”…etablera kompetensplattformar för samverkan inom kompetensförsörjning och utbildningsplanering på kort och på lång sikt. Regionala självstyrelseorgan och samverkansorgan ska för respektive län ta fram kunskapsunderlag och behovsanalyser som förhåller sig till funktionella arbetsmarknadsregioner.

Det finns många aktörer som gör prognoser för behovet av arbetskraft och kompetens. En del prognoser handlar om yrken och arbetsområden, andra handlar om utbildningsval. Vissa blickar långt fram i tiden medan andra prognostiserar en mer närliggande framtid. De allra flesta har ett nationellt perspektiv, som inte fyller regionernas behov av underlag för planering och åtgärder för kompetensförsörjning. Det kan dessutom vara olika förutsättningar för olika funktionella arbetsmarknadsregioner inom en och samma region. Utifrån detta behov skapades Reglabs lärprojekt Kompetensförsörjning.

Syfte

I lärprojektet Kompetensförsörjning har syftet varit att förbättra arbetet med prognoser och analyser av framtida kompetensförsörjningsbehov på regional nivå. Arbetet har handlat om att samordna och utveckla den statistik som redan finns, att tillsammans med nationella myndigheter utveckla de regionala prognoserna samt att öka kunskapen kring hur man bygger upp kompetensforum på regional nivå.

Mål och förväntat resultat

- Kartläggning av befintliga prognoser och analyser av framtida kompetensförsörjningsbehov.
- Att undersöka sätt att samordna och utveckla statistik från olika nationella myndigheter. Tillsammans med dem utveckla metoder för regionala prognoser och analyser av kompetensbehovet på 3-5 års sikt.
- Kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte inom de tre delprojektens områden: mikrodata, behovsfångst och kompetensforum.
- Lärande och erfarenhetsutbyte mellan deltagarna.

Arbetsform

Kompetensförsörjning har varit ett stort lärprojekt med många deltagande regioner och myndigheter. Projekttiden var ett år, mars 2010 till mars 2011. Lärprojektet har haft sju sammankomster varav tre var inklusive övernattning och övriga var möten över dagen. Därutöver har lärprojektets delprojekt haft egna arbetsmöten.

Nationella myndigheter har bjudits in för kunskapsinhämtning och överblick. Regionala exempel har redovisats för inspiration och erfarenhetsutbyte.

Grupparbeten i tre delprojekt har bedrivits parallellt med deltagarnas egna regionala uppdrag kring kompetensplattformar.

Kraftmetoden har använts som grund för arbetet och anpassats till lärprojektets behov.

Processledare i lärprojektet har varit Lennart Werner, Regionförbundet i Kalmar samt Stig-Roland Rask, Reglab.

> Kraftmetoden innebär att deltagarna arbetar i lärcirklar där de har stort inflytande på innehållet och där gruppen bidrar till den gemensamma kunskaps- och kompetensutvecklingen.
> *www.kraftprov.nu*

Genomförande

Lärprojektets deltagare läste inledningsvis ”Förundersökning som underlag för bedömning av en longitudinell studie av kompetensförsörjning inom Västra Götaland” av Per-Olof Thång, Björn Ohlsson och Jan Holmer.

Lärprojektet startade med fokus på behovet av bättre underlag för utbildningsplanering men medlemmarnas bidrag vid det första mötet i mars 2010 breddade behovsbilden och resultatet blev en uppdelning i tre delprojekt för det vidare arbetet.

Nästa steg var gemensam omvärldsbevakning via en hearing dit de nationella aktörer som tar fram prognoser och analyser bjöds in till möte nummer två den 22 april. Detta var väl tajmat och alla myndigheter tackade ja till inbjudan. Regionförbundens signaler till regeringskansliet om att myndigheternas underlag och prognoser inte var synkroniserade, hade nämligen gett som resultat

att myndigheterna just vid denna tid fick ett regeringsuppdrag som gick ut på att samordna sig och att skapa dialog med regionerna.

Vid lärprojektets möte den 22 april informerade de nationella myndigheterna om sitt arbete med prognoser. Regionerna berättade om sin syn på prognosbehovet. Sammantaget visade denna överblick att glappet är stort mellan de fakta och prognoser som finns å ena sidan och regionernas behov å andra sidan: Det finns bra underlag för nationella prognoser på kort och lång sikt, däremot är det klent med underlag för regionala prognoser på medellång sikt.

Utifrån denna plattform arbetade delprojekten vidare och gav input till de gemensamma dialogerna i lärprojektets fortsatta möten.

Programprocessen

Utgångspunkten för alla lärprojekt i Reglab är att deltagarnas behov ska styra innehållet. Agendor för mötena diskuteras och planeras i gruppen.

2-3 mars 2010, Foresta konferens, Lidingö:
”Nuläge och gemensam målbild”
- Gemensam målbild för lärprojektet.
- Inventering av läget i regionerna, lokala projekt.
- Tre delprojekt för lärprojektet identifieras.

22 april 2010, Ersta konferens, Stockholm:
”Hur skapar vi bra prognoser för kompetensbehovet på regional nivå?”
- Myndigheternas samverkan med regionerna.
- Inspel från Myndigheten för tillväxtanalys, SCB, Arbetsförmedlingen, Myndigheten för Yrkeshögskolan, Tillväxtverket, Näringsdepartementet.
- Avstämning delprojekten.

25-26 maj, Östsam, Linköping:
”Kompetensforum”
- Rapport från delprojekten.
- Erfarenheter från regionala kompetensforum: Regionförbundet Uppsala och Östsam.
- Gemensamt utvecklingsarbete: Hur bygger man ett kompetensforum?

22 september 2010, gymnasieskolan YBC, Nacka:
”På spaning efter framtidens kompetenser”
- Hur identifiera behovet av utbildning och ny kompetens på 3-5 års sikt?
- Inspiratörer från Young Business Creatives och Jan Edling, omvärdsanalytiker på Vinnova.
- Redovisning av delprojekten.

11 november 2010, Tillväxtverket, Stockholm:
”Ny kunskap om kända verktyg”
- Test av RAPS/RIS.
- SCB: Uppdatering av yrkeskodning, SSYK.
- Praktiska övningar i omvärldsbevakning via Google.

20 januari 2011, SKL, Stockholm:
”Mikrodata – verktyg för prognos och framsyn”
- Bearbetning av mikrodata – metod för kompetensanalys.
- EU:s roll för regionerna.
- Redovisning från kompetensforumgruppen.

1-2 mars 2011, Foresta konferens, Lidingö:
”YH-utbildningar, validering”
- Internationella kvalifikationssystem och bedömning av YH-utbildningar med koppling till regionala kompetensplattformar.
- Inspiration från Multitude AB, YH-myndigheten, SKL, Regionförbundet Västerbotten.
- Tillväxtverket: Utvärdering av regionala kompetensplattformar.
- Reflektion och utvärdering av lärprojektet.
- Planering för fortsättningen.

Utgångsläget

Vid första mötet 1-2 mars 2010 gjordes en inventering av regionernas status i arbetet med kompetensplattformar. Nedan följer en kort sammanfattning:

Jönköping
Regionförbundet Jönköping arbetar med att göra kompetensbehovsanalyser för respektive funktionell arbetsmarknadsregion. Regionen försöker också utveckla arbetet med behovsanalyser för bättre kvalitet.

Östsam
I Östergötland finns sedan tidigare ett etablerat regionalt kompetensforum. Utmaningen är att förtydliga forumets uppdrag och mandat.

Västerbotten
I Västerbotten finns ett partnerskap för kompetensförsörjning. Utmaningen är att förtydliga mandat, uppdrag

och resurser. Fokus är att bygga samverkansstrukturer mellan utbildningsanordare-kommuner-företag och att hitta rätt kontaktpunkter med branscherna i regionen.

Västra Götaland
Det har aldrig funnits något regionalt kompetensråd. Det finns lång erfarenhet att samarbeta med våra fyra kommunalförbunden i flera frågor så samarbetar vi även med kompetensplattformen. Dessutom har vi ett akut och konkret problem med hot om nedläggning av Saab i Trollhättan och vi har startat en pilotprojekt för att hantera detta. Arbetet innebär både analyser och kraftsamling för bred samarbete. Övrigt planerar vi göra ett större analys satsning inom kompetensförsörjnings området.

Skåne
Det finns ett kansli som arbetar med kompetensförsörjningsfrågor men inget forum eller organisation där analyser presenteras och diskuteras. Särskild kartläggning av kompetensbehov har gjorts i projektform tillsammans med Tillväxtverket. Vissa områden har prioriterats, bl a vård och omsorg, telekom- och IT-sektorn, yrkesutbildningar ur ett skånskt perspektiv och ur Öresundsperspektivet.

Dalarna
En arbetsgrupp är bildad för att arbeta med uppdraget att etablera en regional kompetensplattform.

Kalmar
En modell för arbetet med kompetensförsörjning har utarbetats. Modellen bygger på målet att stärka samverkan mellan utbildningsaktörer och arbetslivet.

Regionerna Gotland, Örebro och södra Småland gick med som medlemmar i Reglab och deltog i lärprojektet från och med mötet i september 2010. Yrkeshögskolemyndigheten deltog med två representanter under hela lärprojekten vilket starkt bidragit till den givande dialog som blivit ett viktigt resultat av processen.

Delprojekt

Mikrodata
Som avstamp har gruppen gjort en förstudie om mikrodata, d v s statistik på individnivå.

Gruppen gav SCB i uppdrag att bryta ner den befintliga ”Trender och prognoser” till regional nivå. En metod för att analysera mikrodata har utvecklats i dialog mellan delprojektet och SCB för att prognostisera regional tillgång och efterfrågan på utbildad arbetskraft. Piloter för en första nedbrytning av ”Trender och prognoser” till regional nivå blev Skåne, Stockholm och Västra Götaland. SCB har även levererat en offert på kostnaden för att göra detta arbete för fler regioner. Kostnaden är hög och en fråga som diskuterats i delprojektet är om detta borde inkluderas i SCB:s statliga uppdrag.

Vid lärprojektets avslutande var planen att rapportera slutresultatet, pilotregionernas regionala ”Trender och prognoser”, i det nätverk som blir lärprojektets efterföljare. Resultatet kommer att presenteras vid mötet med Reglabs kompetensförsörjningsnätverk 6-7 oktober.

Behovsfångst
Gruppen har inventerat de faktasamlingar på nationell nivå som i dag ger underlag för regionala analyser: Vem gör vad? Hur kan de användas regionalt? En dialog har förts med Myndigheten för Yrkeshögskolan som fått i uppdrag av regeringen att samordna uppdraget om myndighetssamverkan (Yrkeshögskolans inventering presenteras i bilaga).

Delprojektet har bidragit till ökad kunskap och överblick samt till ökad dialog mellan statliga aktörer och mellan nationella myndigheter och regioner.

Kompetensforum

Gruppen har tittat närmare på Uppsalas och Östsams modeller för kompetensforum och bedrivit benchmarking kring hur man bygger kompetensforum. Från Reglabs sida fanns önskemål om att sammanställa generella råd för arbetet med kompetensforum men gruppen kom fram till att regionernas förutsättningar är för olika för att en sådan sammanställning ska vara meningsfull. Delprojektets erfarenheter och slutsatser fungerar dock bra som inspiration och presenteras som bilaga i denna rapport.

Delprojektet har bidragit till lärprojektets resultat i form av givande utbyte och ömsesidigt lärande. Kunskapsutbytet var och är till stor hjälp för den som har det regionala ansvaret för etableringen av kompetensplattformar. Från lärprojektets medlemmar fanns vid avslutandet ett uttalat behov av samverkan för det fortsatta arbetet med kompetensförsörjningsfrågor.

Resultat

Ett tydligt resultat av lärprojektet Kompetensförsörjning är att erfarenhetsutbytet har varit lärorikt och stimulerande för regionernas utveckling av sina egna kompetensplattformar. Lärprojektet har fyllt ett starkt behov som inte tidigare varit tillgodosett. Listor med tips och erfarenheter finns dokumenterade i bilagan från ”Delprojekt kompetensforum”.

Sambanden mellan kompetensförsörjning och tillväxt har blivit tydligare. Därmed också behovet av regionala prognoser för att öka medvetenheten om vad som kan påverkas.

De nu upparbetade kontakterna mellan regionerna samt mellan regioner och statliga myndigheter är ett kapital som Reglab har att förvalta och en framgångsfaktor för regionerna. Lärprojektets medlemmar ser ett behov av fortsatt samverkan. Ett resultat av lärprojektet är därför bildandet av ett Reglab lärnätverk för kompetensförsörjning. Nätverket är öppet även för icke-Reglabmedlemmar och blir bland annat en kanal för regionförbunden och statliga myndigheterna och regeringskansliet i frågor som rör kompetensplattformar.

En metod har utvecklats av SCB för att prognostisera regional tillgång och efterfrågan på utbildad arbetskraft på medellång sikt. Konsultföretaget WSP är i skrivande stund behjälpliga med att analysera och sammanställa prognoserna för pilotregionerna. Reglab tar metoden vidare i en ambition att alla regioner ska erbjudas nedbrutna prognoser via SCB, som en del i SCB:s uppdrag.

Ett viktigt resultat av lärprojektet är att regionerna och alla berörda myndigheter och regionerna har tagit flera steg närmare varandra. Alla har fått bättre överblick och ökad insikt om behovet av underlag och modeller för regionala prognoser. Alla har fått mer kunskap om varandra och om vilka underlag som finns. Konkret har det inneburit att alla aktörers mötesverksamhet nu synkroniserats för att möjliggöra fortsatt dialog och samordning. SKL:s och myndigheternas möten samordnas med regionernas möten i Reglabs lärnätverk för kompetensförsörjning.

Resultaten i regionerna har varit konkreta, ett exempel är Region Värmland där man skapat ett regionalt statistik- och prognosteam med befintliga resurser inom högskolan, AF, LST och regionen för att jobba med kompetensfrågorna. Några andra exempel är:

Conny Danielsson, Region Dalarna

- *Vilka var era särskilda utmaningar när du gick in i lärprojektet Kompetensförsörjning?*
  Vi hade beslutat att arbeta mer övergripande med kompetensförsörjningsfrågor och det nya arbetet var i sin linda. Inledningsvis fokuserade vi på varselsamordningen och den stigande arbetslösheten. Generationsväxlingen var och är en utmaning då länet tappar många ungdomar.

- *Vilka resultat av lärprojektet kan du se i ditt arbete?*
  Jag har fått exempel på modeller och strukturer. Jag vet också vart jag ska vända mig, vilka verktyg och underlag som behövs för prognos och analys. Erfarenhetsutbytet är viktigt. Några regioner har kommit längre, andra är i inledningen, och det är skillnader mellan stora och små regionförbund. Till exempel har de ”stora” förbunden egna analysavdelningar och större resurser när det gäller kompetensförsörjningen.

- *Vilka konkreta resultat tycker du att lärprojektet har gett i regionens arbete med kompetensplattformar?*
  Framför allt har det gett kunskap om att det inte finns en modell som passar alla, men även en ökad förståelse för hur man kan ta fram underlag, prognoser och analyser. Vi har fått kontakter med andra regionförbund. Vi kan dra nytta av rapporter och analyser som görs i andra regioner när vi bygger vår egen struktur. Jag har också kunnat beskriva för mina kollegor och politiker vilka vägar som är möjliga för att bygga ett kompetensforum i Dalarna.

Barbro Lundmark, Regionförbundet Västerbotten

- *Vilka var era särskilda utmaningar när du gick in i lärprojektet Kompetensförsörjning?*
  Regeringens uppdrag gav tyngd åt frågan om kompetensförsörjning och lärprojektet kom exakt rätt i tid. Vi hade börjat fundera kring hur vi skulle finansiera och utföra arbetet med kompetensplattform.

- *Vilka resultat av lärprojektet kan du se i ditt arbete?*
  Det har gett mig väldigt mycket att delta i detta forum för erfarenhetsutbyte. Vi har högt i tak och stor generositet i gruppen. Att det fanns olika kompetenser i gruppen var givande, både utbildningsstrateger, analytiker och statistiker. Samspelet mellan nationell och regional nivå gynnades också av att några nationella myndigheter deltog.

- *Vilka konkreta resultat tycker du att lärprojektet har gett i regionens arbete med kompetensplattformar?*
  Metoden och innehållet i analysen och rapporten om vårt regionala kompetensbehov har påverkats av lärprojektet. I övrigt är det är svårt att säga exakt vad som gett vad, men nu har vi bildat en länsgrupp där alla aktörer ingår och representanterna är handplockade. Denna grupp planerar branschträffar med näringslivet. Vi försöker göra systemet långsiktigt hållbart och inte beroende av enskilda eldsjälar.

Britta Zetterlund-Johansson, Region Värmland

- *Vilka var era särskilda utmaningar när du gick in i lärprojektet Kompetensförsörjning?*
  Vi hade redan kommit långt i Värmland och hade flera regionala samarbetsarenor: tre regionala college, gymnasiesamverkan, folkhögskolesamverkan, regionalt utvecklingscentra och fyra företagskluster. Regeringsuppdraget gav oss möjlighet att skapa bättre struktur i arbetet.

- *Vilka resultat av lärprojektet kan du se i ditt arbete?*
  Det konkreta resultatet är egentligen det kontaktnät som vi utvecklat och som jag har stor nytta av. Sedan har förstås erfarenhetsutbytet varit värdefullt, att få kunskap om hur andra gör.

- *Vilka konkreta resultat tycker du att lärprojektet har gett i regionens arbete med kompetensplattformar?*
  Vi har stärkts i uppfattningen att vi måste bygga kompetensplattformar utifrån våra unika förutsättningar och utgå från de samarbetsforum vi redan har. Ett annat konkret resultat för oss är att vi tillsammans med de andra regionerna i lärprojektet kan påverka myndigheterna mer än om vi ensamma kommunicerar våra behov.

Uppföljning

Efter avslutat lärprojekt genomfördes en uppföljning. Svarsfrekvensen var 83 procent. Resultatet visade bland annat att 94 procent tycker att lärprojektet varit bra/mycket bra och att man ökat sina kunskaper inom området. Främst uppskattas erfarenhetsutbytet och nätverksbyggandet. Deltagarna svarar att de har använt sina nya kunskaper och 94 procent bedömer att den egna organisationen har nytta av deltagandet i lärprojektet.

www.reglab.se/larprojekt/kompetensforsorjning

Magnus är här! seminarierum 4:10
Johanna: seminarierum 4:1 (endast 1:or)
Kari: sal 4:5
Emma: Grupprum Endast 1:or
Annika: sal 4:4
Adrienne: seminarierum 4:11
Glenn: Kuddrummet
Charlotte: ingen mentorstid
Jenny: Stillhetens rum
Emelie: seminarierum 4:6

Deltagare

Conny Danielsson, Region Dalarna
Lennart Blom, Region Gotland
Kent Bogren, Region Gävleborg
Marlene Ockander, Region Jönköping
Ola Olsson, Region Jönköping
Anders Axelsson, Region Skåne
Christian Lindell, Region Skåne
Britta Zetterlund-Johansson, Region Värmland
Barbro Lundmark, Region Västerbotten
Anette Granberg, Region Örebro
Maria Svensson, Region Örebro
Lennart Werner, Regionförbundet Kalmar
Frida Andersson, Tillväxtverket
Keili Jögeva, Västra Götalandsregionen
Marja-Leena Lampinen, Västra Götalandsregionen
Mats Granér, Västra Götalandsregionen
Malin Thunborg, Regionförbundet Östsam
Linda Vingren, Regionförbundet Södra Småland

Ej Reglab-medlemmar:
Linda Viklund, Myndigheten för yrkeshögskolan
Magnus Johansson, Myndigheten för yrkeshögskolan

Inventering av analyser och prognoser av arbetsmarknadens kompetensbehov

Sammanställningen är gjord av Myndigheten för Yrkeshögskolan 2010, uppdaterad september 2011.

	Tidshorisont	Kontinuitet	Nedbruten på regional nivå
Statistiska centralbyrån (SCB)			
Trender och prognoser	20 år	Vart tredje år	Nej
Arbetskraftsbarometern	1-3 år	En gång per år	Nej
Arbetskraftsprognosen	20 år	Vart tredje år	Nej
Högskoleverket/SCB			
Högskoleutbildningarna och arbetsmarknaden	15 år	En gång per år	Nej
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser			
Regionalt analys- och prognossystem: rAps – databas (rAps-RIS) och prognosverktyg		Uppdateras fortlöpande	Ja
Regional tillväxt 2009 – en rapport om tillstånd och utveckling i Sveriges FA-regioner, Rapport 2010:12	10 år	En gång per år	Ja
Arbetsförmedlingen			
Arbetsmarknadsutsikterna		Två gånger per år	Ja
Yrkeskompassen	1, 5 och 10 år	Två gånger per år	Ja
Pressmeddelande om arbetsmarknadsläget		Varje månad	Ja
Var finns jobben		Två gånger per år	
Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik		Uppdateras fortlöpande	
Myndigheten för yrkeshögskolan			
Utbildningsanalys		En gång per år	Nej
Yrkesanalyser		Görs fortlöpande	Nej
Företagarna och Swedbank			
Småföretagarbarometern	1 år	Två gånger per år	Ja
Svensk Näringsliv			
Rekryteringsenkäten		1-3 års mellanrum	Delvis, län
Manpower			
Manpower Arbetsmarknadsbarometer	Kvartal	Fyra gånger per år	Delvis, regionkluster
SACO			
Framtidsutsikter. Arbetsmarknaden för akademikeryrken 2015	5 år	En gång per år	Nej
Socialstyrelsen			
Årsrapport NPS 2010	Nuläge – 10 år	En gång per år	Delvis, regionkluster

Delprojekt Kompetensforum

Denna sammanställning ska utgöra stöd och inspiration för regioner som bygger och utvecklar forum för kompetensförsörjning. Det finns många goda skäl för regionerna att lära av varandra. Lärprojektet har dock under resans gång konstaterat att strukturerna för dessa samarbeten inte låter sig kopieras och överföras från en region till en annan. De regionala förutsättningarna är mycket olika. Inom lärprojektet har deltagarna studerat fyra regioners olika förutsättningar, diskuterat materialet med ansvariga för respektive region och fått en inblick i hur det påverkar arbetet med att etablera kompetensforum.

Fyra regioner

- **Region Uppsala** har en tydlig centralort i Uppsala, men dess huvudsakliga och unika särdrag är ändå närheten till Stockholm.
- **Region Örebro** har tolv kommunner och domineras av Örebro kommun. Det finns fyra lokala arbetsmarknadsregioner inom regionen. Dessa arbetsmarknadsregioner har olika förutsättningar och utmaningar kring kompetensbehov. Det råder stor obalans i befolkningsutveckling och näringslivsutveckling.
- **Region Östsam** har den relativt unika situationen att man har två stora städer (Linköping och Norrköping) med några mils avstånd från varandra. De samarbetsmöjligheter (och konkurrensproblem) som det innebär ger Östsam speciella särdrag.
- **Västra Götalandsregionen** har 49 kommuner, stor folkmängd, omfattande geografisk yta och är en sammanslagning av tidigare självständiga enheter. VGR består av fyra kommunalförbund: Göteborgsregionen, Fyrbodal, Sjuhärad och Skaraborg.

Beskrivning av två regioners arbete med kompetensforum

Case Uppsala
I arbetet med att bygga upp kompetensforum i Region Uppsala har ansvarige Tomas Stavbom konstaterat vikten av att identifiera nyckelpersoner och att det finns två viktiga förhållanden att ta hänsyn till: att utbildningsaktörerna ofta saknar bra prognoser, samt att näringslivet, med undantag för branscherna bygg och transport, är ovana att ställa krav på utbildarna. Med detta som bakgrund ville Tomas skapa en ny typ av kompetensforum. Ett antal kriterier blev avgörande för konstruktionen:

- En representativ modell fungerar inte. Bättre med en öppen modell.
- Samla dem som har och dem som behöver information.
- Utgå från att utbildningssystemet är en marknad.
- Utmana inte för många revir. Stöd dem i stället.
- Utgå från nyttan (”Svårast av allt har varit att hitta nyttan”).
- Samla personalresurser i en pool.
- Bilda ett signalsystem mellan branscher och utbildningsanordnare.

Utmärkande för den modell som skapades i Uppsala är att varje bransch bildar ett ”college” – med alla nivåer från gymnasium till universitet. Det blir troligen 15-20 stycken när systemet är utbyggt. I dessa ”college” är alltid Arbetsförmedlingen representerad. Skälet till denna organisation är att branscherna är intresserade av hela kedjan från exempelvis gymnasiets fordonsprogram och yrkeshögskola till högskola.

Den organisatoriska modellen innehåller även ett branschforum tvärs över alla college. Här finns till exempel Svenskt näringsliv och andra breda organisationer. Dessutom finns ett utbildningsforum med cirka 40 personer från olika utbildningsanordnare. Ett kansli (KFK = kompetensförsörjningskansli) servar hela modellen.

Folder: http://www.regionuppsala.se/kompetensforum/documents/d33_folder_kompetensforum.pdf
Uppsalas kompetensforum, ingång:
http://www.regionuppsala.se/kompetensforum/?pageID=13

Case Östsam
I Östsams modell har ansvarige Sune Karlsson utgått från sex S för att säkerställa kompetensförsörjningen:

- Spana – efter nya kompetensbehov.
- Samla – kunskap och analysera.
- Stimulera – aktörer att utveckla arbetsliv och utbildning.
- Samverka – med utbildningshuvudmän, arbetsliv och andra regioner.
- Säkra – sitt resultat genom uppföljning.
- Sprida – resultaten av forumets verksamhet.

Ett av problemen i Östsam är att alla kommuner vill erbjuda ”allt”, t ex populära gymnasieutbildningar – men näringslivet efterfrågar kanske helt andra kompetenser. Här behövs samverkan i länet och det kan vara svårt att få till stånd. Östsam har dock ett fungerande kompetensforum sedan ett år tillbaka. Den gemensam-

ma visionen är: En framgångsrik region präglas av ett bra kompetensutvecklingsklimat.

Uppdrag kompetensplattformar

Regeringens uppdrag till regionerna att etablera kompetensplattformar är visionärt och strategiskt. Uppdraget handlar om att bygga kunskap genom att ta fram utgångsmaterial och att föra samman olika konstellationer till ökat samarbete. Målet är att lyfta och konkretisera kompetensförsörjningsfrågorna regionalt, skapa samsyn kring kompetensbehov och etablera en bättre matchning mellan arbetsmarknadens behov och utbildningsproduktion. Detta når man genom att dels analysera utbud och efterfrågan, dels skapa arenor för dialog och samhandling mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare.

En huvuduppgift är att samla input för utbildningsplanering på kort och lång sikt (stöd för myndigheter och utbildningsanordnare). Ambitionen bör vara en träffbild på kort sikt på minst 90 procent, träffbild på lång sikt (6-10 år) minst 50 procent. Förväntan är att det ska generera ett bättre regionalt planeringsunderlag på olika nivåer. Genom att utveckla modeller och strukturer som är hållbara kan man förhoppningsvis skapa en förbättrad matchning som minskar ”kompetensglappet” och reducerar risken för arbetskraftsbrist. Detta uppdrag kan sammanfattas under fyra huvudrubriker:

- Prognoser/trender/analyser.
- Strategier.
- Insatser.
- Spridning/uppföljning/utvärdering.

Prognoser, trender och analyser

Inom detta område är det viktigt att:

- Ta fram statistik och göra kartläggningar.
- Behandla materialet, göra analyser och prognoser.
- Skapa en helhetsbild kring tillgång/efterfrågan samt trender och tendenser.
- Arbeta konsekvent med att skapa en regional helhetsbild.

Strategier

Inom detta område är det viktigt att:

- Utgå från de uppdrag som finns – se t ex AF:s branschråd, gymnasieskolans programråd och regionförbundens kompetensplattform. Anknyt till det politiska uppdraget och därmed mandatet.
- Uppdraget är givet av regeringen, men mycket återstår att formulera, dvs man måste ställa frågan hur det ska omsättas i praktiken. Avgränsa uppdraget genom att t ex prioritera fokusområden och tillväxtområden.
- Skapa representativitet som möjliggör förankring, dvs att deltagarna har mandat att representera sin organisation.
- Kopplingar mellan befintliga och nya aktörer måste skapas.

Insatser

Inom detta område är det viktigt att:

- Ta fram underlag för beslut både på utbuds- och efterfrågesidan, som ger underlag för regionala prioriteringar.
- Prioritera kunskapsuppbyggnad.
- Försök skapa en långsiktigt hållbar modell.

Spridning, uppföljning, utvärdering

Inom detta område är det viktigt att:

- Informationsspridning är en nyckelfråga och kan t ex ske genom en regionportal, SYV, medier, årliga tematiska konferenser, nyhetsbrev etc.
  Där kan man sprida och diskutera olika prognoser, analyser och förslag som kommer från forumets aktörer.
- En återkommande fråga bör vara: Hur har deltagarna spridit information från kompetensforumet i sina respektive organisationer?

Erfarenheter och tips

De deltagande regionerna samlade sina erfarenheter och tips under rubrikerna:

- Organisation.
- Aktörer.
- Förväntningar och resultat.
- Utmaningar.

Organisation

- I vilken geografi ska kompetensforum etableras? Kommunnivå? FA-nivå? Länsnivå? Regional nivå?
- Utgå från befintliga forum och mötesplatser i stället för att skapa nytt.
- Att bygga organisation är ett utvecklingsarbete, ett förändringsarbete och ett ständigt förbättringsarbete.
- Utgå från det som ändå ska göras – t ex gymnasieprogramråd, AF-branschråd, regionens kompetensplattform – men gör det tillsammans och slagkraftigt. En kanslifunktion kan utgå från dessa uppdrag.
- Ge kanslifunktionen ett tydligt uppdrag och finansiering: Vem gör vad?
- Skapa ett kraftfullt, drivande och engagerat kansli, med nyckelpersoner från nyckelaktörer.
- Se till att resurser/personer med liknande uppdrag inom olika organisationer arbetar tillsammans.
- Säkra bransch- och företagsmedverkan.

- Kategorisera/gruppera aktörer, t ex efter utbud eller efterfrågan. Skapa mötesplatser där efterfrågan och utbud möts.
- Dela upp i kunskapsaktörer och påverkansaktörer.
- I stora regioner kan det krävas delregionala organisationer.
- Fusionera arbetsförmedlingens branschrådsuppdrag, gymnasieskolans programrådsuppdrag och de regionala kompetensplattformarna.
- Var noga med att formulera mål, upprätta tidsplan och spridningsplan.
- Upprätta dokument som styr kompetensforumets verksamhet och resursanvändning.

Aktörer

Det finns en stor mängd önskvärda och tänkbara aktörer som är viktiga att ha med i beräkningen om man ska lyckas bygga upp ett väl fungerande kompetensforum. De som lärprojektet identifierat ska ses som ett underlag som successivt kan utvecklas, kompletteras och ändras. Aktörerna kan delas in i kategorier, t ex drivande, utförande och finansierande, några av dem kan sorteras in under flera av dessa rubriceringar:

- Exempel på drivande aktörer är regionförbund, klusterorganisationer, branschorganisationer, arbetsgivarorganisationer, arbetstagarorganisationer, styrgruppen för gymnasiesamverkan, kompetensråd/kompetensforum, arbetsförmedlingen, länsstyrelsen, företagarna, Svenskt Näringsliv, näringslivschefer, handelskammaren, företagsnätverk och de stora företagen.
- Exempel på utförande aktörer är grundskolor, gymnasieskolor, folkhögskolor, KY/YH, SYV, högskolor/universitet, vuxenutbildning, college, utbildningsföretag och privata utbildningsanordnare, t ex Lernia, Coompanion, lärcentra, studieförbund, länsbibliotek, kompetenscentra, kommuner, landsting och bemanningsföretag.
- Finansiärer är t ex staten, regionen, ESF-rådet/EU, Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Finsam, Försäkringskassan, Trygghetsrådet, Almi, kommunerna och ett antal stiftelser.
- Aktörer utanför regionen, t ex andra regioner, EU, stat/departement, nationella branschorganisationer och myndigheter.

Aktörernas roller och deras sätt att verka som företrädare:

- Alla som har något att berätta om kompetensbehov är välkomna, men bör representera en organisation.
- Alla som behöver information om hur arbetsmarknaden förändras är välkomna.
- Representationen ska vara på ledningsnivå om syftet är att vara visionär.
- Om man söker konkretion kan deltagarna representera en mer operativ nivå.
- Aktörerna ska ha mandat att representera sin verksamhet.
- Det är viktigt med tydlig ansvarfördelning och ledarskap.
- Politikerna är viktiga, men man behöver diskutera hur involverade de ska vara i de operativa sammanhangen.
- Näringslivet måste få tillbaka tydliga resultat för att delta, t ex kvalificerade branschanalyser.
- Viktigt att engagera ”rätt person” på högskolorna, dvs någon på ledningsnivå med intresse och mandat.

Förväntningar och resultat

När förväntningar och resultat formuleras så hamnar de naturligt nära målbilderna – dvs att skapa en modell/struktur som är hållbar och som ger en regional helhetsbild på 2-5 års sikt. Ett förväntat resultat som kan illustreras enligt följande:

- Se till att regionen står bättre rustad att möta arbetslivets kompetensförsörjning med proaktiva insatser.
- Förmåga att ”leverera” kunskapsområdet och se till att utbildningsplanerare och -anordnare får relevant information.
- Ökad kompetens när det gäller att sprida information om sakfrågan.
- Mer samlad opinionsbildning kring kompetensfrågornas vikt.
- Ökad samsyn och ökat samarbete för att lösa problemen.
- Förbättrad förmåga att identifiera brister/systemhinder.
- Att branschföreträdare ser att deras behov och synpunkter tas tillvara.
- Att arbetslivet får bättre förutsättningar att klara framtida kompetensförsörjning.
- Ökad beställarkompetens och utförarkompetens.
- Bättre matchning mellan efterfrågan och utbud av kompetenser.

Utmaningar

- Deltagarna förväntas bidra till gruppen och inte bevaka egna revir/intressen.
- Arbetsprocessen måste vara uthållig med ett bibehållet engagemang.
- Samspelet mellan staten och regionerna måste fungera.
- Hur operativt kan forumet vara när det inte har ett beslutsmandat?
- Hur kan man skapa tydlighet kring förväntningar/resultat? Vem har det mandatet?
- Hur vet man att man lyckats?

Slutsatser

De riktlinjer som regeringen anlagt blir ledande i arbetet med kompetensplattformar/forum men hur arbetet ser ut i respektive region kommer att skilja sig åt beroende på skilda förutsättningar. Kompetensplattformarnas etablering är i olika faser i olika regioner. De plattformar eller forum som etableras kommer inte att ha en struktur som är generell. Det är upp till varje region att själv styra över arbetet med kompetensförsörjningsfrågorna utifrån sina förutsättningar.

Flera regioner har liknande situation när det gäller generationsväxling, utflyttning och demografiska förutsättningar. Det som skiljer dem åt är bl a tidigare etablerade forum, råd och kontakter samt vilken tyngdpunkt arbetet med kompetensförsörjningsfrågorna har i det regionala utvecklingsarbetet.

Det gemensamma för plattformsarbetet är att skapa en struktur som ger förbättrad kunskap om regionernas utbud och efterfrågan på kompetens. En ökad kunskap om regionernas näringslivsstruktur, utbud av utbildning, förbättrat prognos- och analysarbete samt utökat samarbete mellan stat, region och kommun bedöms vara de huvudsakliga delarna för att skapa de nya plattformarna. Kunskapsunderlaget som tas fram ska kommuniceras och användas för att få samsyn och en gemensam bild – som utgångspunkt för planering och satsningar i de regionala utvecklingsplanerna.

Produktion: Reglab 2011.
Dokumentation: Gunnel E Vidén, Stig-Roland Rask och Lennart Werner.
Formgivning: Catrine Backman, Plan Sju AB.
Tryck: Luleå Grafiska, 250 ex.

www.reglab.se

REG
LAB

www.reglab.se